

1/2010. (XI. 8.) Közigazgatási-polgári jogegységi határozat
a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 132. § (1) bekezdésének alkalmazásáról

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának jogegységi tanácsa a Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiumának vezetője által kezdeményezett jogegységi eljárásban meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. A keresetlevélnek a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 130. §-a alapján való elutasítása esetén, a Pp. 132. § (1) bekezdésének alkalmazásakor a keresetlevél beadásához fűződő jogi hatályok fennmaradásához az újra benyújtott beadványt (és annak pótlólag előterjesztett mellékleteit) az elutasított keresetlevéllel és annak mellékleteivel együtt kell értékelni.

2. A Pp. 132. § (1) bekezdésének alkalmazásához elegendő, ha - a hiányzó tartalmi kellékek, illetve mellékletek pótlása mellett - a beadvány tartalmából kiderül, hogy az ismételt benyújtásra az elutasítással összefüggésben, a keresetlevél jogi hatályainak fennmaradása érdekében került sor.

Indokolás

I.

A Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiumának vezetője a joggyakorlat továbbfejlesztése és az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 31. § (1) bekezdés a) pontja alapján jogegységi eljárás lefolytatását kezdeményezte abban a kérdésben, hogy

- a keresetlevélnek a Pp. 130. §-a alapján való elutasítása esetében, a Pp. 132. § (1) bekezdésének az alkalmazásakor a keresetlevél beadásához fűződő jogi hatályok kizárólag a Pp. 121. §-ának alakilag, és tartalmában megfelelő újabb keresetlevél benyújtásával maradnak fenn, vagy a keresetlevélnek a Pp. 130. §-a alapján való elutasítása esetén, a Pp. 132. § (1) bekezdésének az alkalmazásakor a keresetlevél beadásához fűződő jogi hatályok fennmaradásához az újra benyújtott beadványt (és annak pótlólag előterjesztett mellékleteit) az elutasított keresetlevéllel és annak mellékleteivel együtt kell értékelni, valamint, hogy

- a Pp. 132. § (1) bekezdésének alkalmazását a felperesnek kifejezetten kérnie kell, vagy a Pp. 132. § (1) bekezdésének az alkalmazásához elegendő, ha - a hiányzó tartalmi kellékek, illetve mellékletek pótlása mellett - a beadvány tartalmából kiderül a felperes azon szándéka, hogy az ismételt benyújtásra az elutasítással összefüggésben, a keresetlevél jogi hatályainak fennmaradása érdekében került sor.

Az indítvány szerint a bírói gyakorlatban a Pp. 132. §-ának értelmezése és alkalmazása során két álláspont alakult ki. A bíróságok egy része a Pp. 132. §-a alapján az elutasított keresetlevél benyújtásához fűződő joghatály fennmaradását csak azokban az esetekben tartja megállapíthatónak,

ha a felperes által újból benyújtott keresetlevél - függetlenül a Pp. 130. § (1) bekezdésében szabályozott elutasítás okától - önállóan, és hiánytalanul megfelel a keresetlevéllel szemben támasztott feltételeknek. A Pp. 132. § (1) bekezdése ugyanis nem a hiánypótlás eszköze, így lényegtelen az, hogy a keresetlevélnek milyen természetű a hiánya.

A másik bírói felfogás szerint a Pp. 2. § (1) bekezdésében előírt tisztességes eljárás elvével olyan eljárás egyeztethető össze, amelynek során a perrendi szabályokat a bíróság maga is rendeltetésszerűen alkalmazza. A rendeltetésszerű joggyakorlattal nem egyeztethető össze az olyan jogértelmezés, amely nem segíti hozzá a jogkeresőt jogvitás ügye időszerű és költségtakarékos megoldásához.

A bíróságok gyakorlatában eltérő annak megítélése is, hogy a Pp. 132. § (1) bekezdése alkalmazásához a felperesnek kifejezett kérelmet kell-e előterjesztenie.

II.

A Legfőbb Ügyész képviselőjének a jogegységi tanács nem nyilvános ülésén kifejtett álláspontja szerint a tisztességes eljárás elvével, illetve az eredeti keresetlevél beadásához fűződő hatály fennmaradásával az áll összhangban, ha a bíróság a hatály fennmaradásához együttesen értékeli az elutasított keresetlevelet, az újra benyújtott beadványt és azok mellékleteit. A joghatály fennmaradásához nem szükséges az erre irányuló kifejezett kérelem előterjesztése, mert e jogi hatások a törvény rendelkezésén alapulnak.

III.

A szabályozás és a joggyakorlat történetét vizsgálva megállapítható, hogy a Pp. 132. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezést már a Pp.-t megelőző 1911. évi polgári perrendtartás is tartalmazta, ugyanis a 184. §-a akként rendelkezett, hogy ha a bíróság „a pert megszüntette, vagy a keresetet más okból hivatalból visszautasította, a keresetlevél beadásának és a perindításnak a magánjogi hatályai fennmaradnak, ha a felperes a megszüntető, illetőleg visszautasító határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc nap alatt a keresetlevelet szabályszerűen benyújtja vagy magánjogi követelését egyébként szabályszerűen érvényesíti”.

Az 1957. évi VIII. törvény (II. Ppn.) alakította ki a Pp. 132. § (1) bekezdésének 1958. március 1-jétől jelenleg is hatályos szövegét, amely szerint a keresetlevélnek a Pp. 130. § alapján való elutasítása esetében a keresetlevél beadásának jogi hatályai fennmaradnak, ha a felperes az elutasító határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc nap alatt a keresetlevelet szabályszerűen újra benyújtja, vagy követelését egyéb úton szabályszerűen érvényesíti.

A jogi hatályok fennmaradása azt eredményezi, hogy a keresetlevelet az eredeti időpontban beadottnak kell tekinteni, amelynek anyagi jogi következménye (pl.) az elévülési idő megszakadása [1959. évi IV. törvény - Ptk. 327. § (1) bekezdés], az elbirtoklási idő megszakadása (Ptk. 124. §), eljárási jogi következménye, hogy megkezdődik a peres eljárás, lehetőség nyílik a perindítás tényének ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére (1997. évi CXLI. törvény 64. §), és a per tárgyának értékére is a keresetlevél beadásának az első időpontja az irányadó.

A Pp. eredeti szövege a „polgári jogi” joghatályok fenntartásának lehetőségét szabályozta, a II. Ppn.-nek a Pp. 132. § (1) bekezdését „jogi hatály”-ra módosító rendelkezéséhez fűzött miniszteri indokolása szerint a Pp. 130. § alapján elutasított keresetlevél újbóli benyújtása esetében szükségessé vált az anyagi jogi hatályok mellett a perjogi hatályoknak a fenntartása is. A módosított, és 1958-tól azonos szövegezésű Pp. 132. § (1) bekezdését az 1976-ban kiadott Pp. kommentár akként értelmezte, hogy a jogi hatályok fenntartása alapján a keresetlevél az eredeti időpontban beadottnak minősül, a hiányok pótlása visszahat (ex tunc) a keresetlevél benyújtásának eredeti időpontjára, a 30 napos határidő elmulasztása esetén viszont csak újabb keresetlevél fogja

előidézni ezeket a joghatályokat, az új keresetindítás időpontjától (ex nunc). Ilyen jogértelmezéssel töretlen volt az a bírósági gyakorlat, hogy a bíróság az eredetileg benyújtott, elutasított keresetlevelet, valamint a Pp. 132. § (1) bekezdése alkalmazásához a kérelmező által benyújtott okiratokat együttesen vizsgálta és értékelte.

IV.

A Pp. 132. § (1) bekezdése alkalmazásának perjogi előzményei a keresetlevél alapján történt bírósági intézkedések, és a keresetlevélnek a Pp. 130. §-a alapján való idézés kibocsátása nélküli elutasítása.

A pert keresetlevéllel kell megindítani, ami a keresetet is tartalmazó írásbeli beadvány. A keresetlevélnek meg kell felelnie a beadványokra vonatkozó, a Pp. 93. §-ában előírt általános szabályoknak, továbbá a Pp. 121. §-ában felsorolt azon kellékeknek, amelyek egyben a keresetlevél kötelező tartalmi elemei. A keresetlevélhez a Pp. 121. § (2) bekezdésében meghatározott mellékleteket is csatolni kell (pl. hivatkozott bizonyíték, meghatalmazás), és le kell róni a bírósági eljárási illetéket [1990. évi XCIII. törvény 74. § (1) bekezdés]. A bíróság a Pp. 124. § (1) bekezdése alapján a keresetlevelet megvizsgálja annak megállapítása érdekében, hogy nem kell-e azt a félnek hiánypótlásra visszaadni, nincs-e helye az ügy áttételének, illetőleg a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának (Pp. 130. §), és a szükséges intézkedéseket megteszi. Abban az esetben, ha a bíróság a keresetlevél megvizsgálása során azt észleli, hogy a Pp. 130. § (1) bekezdésének *a)-j)* pontjaiban részletezett perelőfeltételek közül valamelyik hiányzik, a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítja.

A Pp. 130. § (1) bekezdésében szabályozott, a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítása eseteinek nem mindegyikéhez kapcsolódóan alkalmazható a Pp. 132. § (1) bekezdése. Például ha a felperes a keresetindítási határidőt elmulasztotta, vagy követelése bírói úton nem érvényesíthető, illetve ha ítélt dolog esete áll fenn [Pp. 229. § (1) bekezdés] a keresetlevelet az elutasító határozat jogerőre emelkedésétől számított további harminc nap alatt sem tudja szabályszerűen benyújtani. A Pp. 132. § (1) bekezdésének alkalmazására tehát a keresetlevél pótolható hiányosságaival összefüggésben kerül sor.

V.

A keresetlevél pótolható hiányainak köre a Pp. 124. § (2) bekezdése, és 130. § (1) bekezdésének *i)* pontja 2000. január 1-jei módosításával szűkült, és a Legfelsőbb Bíróságnak a BH2004. 66. számon közzétett eseti döntésére is figyelemmel a bíróságok korábbi gyakorlatának egysége a Pp. 132. § (1) bekezdésének értelmezése és alkalmazása során megtört.

A jogegységi tanács vizsgálta, hogy a Pp. 2000. évi módosítása indokolta-e az 1958. évtől változatlan tartalmú Pp. 132. § (1) bekezdése értelmezésének a megváltoztatását.

A jogalkotó 2000. január 1-jei hatállyal az 1999. évi CX. törvény 21. § és 24. §-aival a Pp. 124. § (2) bekezdését, illetve a 130. § (1) bekezdése *i)* pontját újraalkotta, a keresetlevél pótolható hiányaiként értékelhető esetek körét szűkítette. A bíróság ezt követően, a Pp. 124. §-ának (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel, a jogi képviselővel eljáró félnek a törvényben meghatározott feltételeknek meg nem felelő, illetve meghatalmazás nélkül benyújtott, vagy illetékhiányos keresetlevelét - hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve - elutasítani köteles. A Pp. 130. §-a alkalmazásának azonban nem kötelező törvényi előfeltétele a hiánypótlási eljárás lefolytatása.

A Pp. 132. § (1) bekezdése alkalmazásakor nincs jelentősége annak, hogy a bíróság a hiányok pótlására a keresetlevél idézés kibocsátása nélkül történő elutasítását megelőzően felhívta-e a felperest. A jogi képviselő nélkül eljáró felet az eredménytelen hiánypótlást követő elutasítás esetében is megilleti a Pp. 132. § (1) bekezdésében foglalt lehetőség. A jogi képviselővel eljáró fél

az elutasítást megelőzően, ha például a meghatalmazást nem csatolta vagy az illetéket nem rótta le, a hiánypótlásra felhívást nem kap, de az elutasító végzésben jelzett hiányosságok pótlása esetében szintén igénybe veheti a Pp. 132. § (1) bekezdésében foglalt jogintézményt, mert ez a keresetlevél hivatalból történő elutasításának tényéhez kapcsolódik. Megállapítható tehát, hogy nem történt olyan jogszabály módosítás, amely a Pp. 132. § (1) bekezdésének 1958-tól hatályos rendelkezése értelmezésében változást igényelt volna.

VI.

A Pp. 132. § (1) bekezdésének azon követelménye, hogy a keresetlevélnek kell szabályszerűen benyújtottnak lennie, abból ered, hogy a pert megindító kezdőirat (beadvány) a keresetlevél [Pp. 121. § (1) bekezdés]. A keresetlevél tartalmazza a keresetet, amelyről a bíróságnak érdemben döntenie kell [Pp. 212. § (1) bekezdés]. A perben tárgyalás akkor tűzhető ki, ha arra a keresetlevél alkalmas [Pp. 121. § (3) bekezdés]. A bíróság idézés kibocsátása nélkül a keresetlevelet utasítja el [Pp. 130. §-ának (1) bekezdés]. A Pp. a keresetlevelet minősíti tehát olyan beadványnak, amely újbóli beadásához fennmaradható jogi hatály fűződik, amely azonban nem jelenti azt, hogy a szabályszerű benyújtás követelményeinek feltétlenül egy beadványban kell teljesülnie. A keresetlevél ugyanis kellékeivel, mellékleteivel (az eljárási illetékkel), a Pp. 95. §-a alkalmazásával pótolta hiányaival együttesen minősül a perindítás eszközének.

VII.

A jogállam azon követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket [56/1991. (XI. 8.) AB határozat] az ítélkezési gyakorlat alapját is képezi. A jogállamiság és jogbiztonság elvéből fakadnak azok az eljárási garanciák, amelyeket a bíróságnak érvényre kell juttatnia. A Pp. 2. § (1) bekezdése szerint a bíróságnak az a feladata, hogy - összhangban a Pp. 1. §-ában foglaltakkal - a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse. Azonos szabályozást tartalmaz a Bszi. 9. §-a, amely értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy bírói útra tartozó ügyét független és pártatlan bíróság tisztességes eljárás során és ésszerű határidőn belül bírálja el.

A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sérti, és a rendeltetésszerű joggyakorlattal nem egyeztethető össze az olyan jogértelmezés, amely nem a jogvitás ügy ésszerű időn belüli és költségtakarékos megoldását részesíti előnyben. Nem segíti hozzá a jogkeresőt a törvényes jogai érvényesítéséhez az, ha például az illetékhány miatt elutasított keresetlevelét a jogi hatályok fenntartása érdekében ismételten az előírt példányszámban és az összes mellékletével együtt kellene benyújtania, vagy a meghatalmazás csatolásának elmulasztása miatt a bírósági eljárás illetékét harminc napon belül ismételten le kellene rónia. A per tisztességes lefolytatásához az is hozzátartozik, hogy felperesnek a kérelmére indult eljárásban a peranyag-szolgáltatási kötelezettségét az idő- és költségtakarékos pervitel követelményével összhangban kell teljesítenie.

A Pp. 132. § (1) bekezdése tehát az alaki és/vagy tartalmi hiányosságban szenvedő keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítása esetén, a beadás jogi hatályainak a fennmaradása érdekében a hiányok pótlásával történő újbóli szabályszerű előterjesztésre további 30 napot biztosít. A keresetlevélnek a Pp. 93. §-ában előírt alaki, továbbá a Pp. 121. §-ában felsorolt tartalmi kellékeinek a hiánya miatti elutasítása esetén a Pp. 132. § (1) bekezdésének az alkalmazhatóságához a keresetlevelet újra szabályszerűen be kell nyújtani. Ez történhet a keresetlevél ismételt teljes körű benyújtásával, de oly módon is, hogy a tartalmi hiányosságokat a fél az újabb beadványban kiegészíti. A nem csatolt melléklet (meghatalmazás), vagy a le nem rótt illeték pótolható önmagában is az eredetileg benyújtott keresetlevéllel és mellékletekkel való együttes értékelhetőség

miatt.

A bíróságnak a keresetlevelet a kézhezvételét követően alaposan és gondosan meg kell vizsgálnia [Pp. 124. § (1) bekezdés] annak érdekében, hogy a felperessel a perelőfeltételek valamennyi hiányát megismertesse, illetve, hogy a Pp. 132. § (1) bekezdésének az alkalmazását követően elkerülhető lehessen a keresetlevélnek a Pp. 130. §-a alapján, valamely más okból történő ismételt elutasítása.

VIII.

A Pp. 132. § (1) bekezdésének szövege nem tartalmazza, hogy alkalmazásához a felperesnek kifejezett kérelmet kellene előterjesztenie. E jogszabályhely alapján a felperesi eljárási cselekmények maradéktalan teljesítése esetén, kifejezett kérelem nélkül is fennmaradnak tehát a keresetlevél beadásának jogi hatályai.

Ügyviteli szempontból az eljárás folytatását igénylő keresetlevelet, illetve beadványt abban a periratban kell utóiratként elbírálni, amelyben a bíróság a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításáról határozott. Új számra történő lajstromozásra akkor kerül sor, ha az együttesen értékelt beadványok a keresetlevél törvényi feltételeinek megfelelnek. A befejezett ügyirat végleges szereléssel [a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet 2. § 15. pont], mint előzményi irat az új lajstromszámú perirat részévé válik.

Mindezek folytán a jogegységi tanács a bírósági jogalkalmazás egységének biztosítása érdekében (Bszi. 27. §) a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és határozatát a Bszi. 32. §-ának (4) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Budapest, 2010. október 11.

Dr. Baka András s. k.,
a jogegységi tanács elnöke
Dr. Kurucz Krisztina s. k.,
előadó bíró
Dr. Wellmann György s. k.,
bíró
Dr. Buzinkay Zoltán s. k.,
bíró

Dr. Kozma György s. k.,
bíró
Bauer Jánosné dr. s. k.,
bíró
Tamáné dr. Nagy Erzsébet s. k.,
bíró